

Skenaariotarinat

Metropoli-Suomi

Skenaarion merkittävimmät ajurit:

Ekologisella jälleenrakentamisella on kiire

- 1,5° lämpötilan nousu
- Vahvistuvaa sääntelyä, jossa paino ilmastonmuutoksen hillintätoimilla mm. energiaratkaisuissa
- Voimakas nopean raideliikenteen laajentaminen: Tunnin junat ym. hankkeet keskusten välillä, tunneli Tallinnaan ja Via Baltica, Helsinki-Kouvola-Pietari-rata
- Aluerakenteellinen keskittyminen suurimmille kaupunkiseuduille sekä vihreän siirtymän teollisuuden klustereihin
- Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen, monikeskuiset kaupunkiseudut, tehokas seutujen sisäinen joukkoliikenne

Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

- Osaajien maahanmuutto keskuksiin, ei ilmastopakolaisuutta
- Työttömyys fossiilitalouden teollisuudessa
- Helsingin keskusasema vahvistuu, voimistuva monikeskuisuus suurilla kaupunkiseuduilla
- Monipaikkaisuutta suurten keskusten välillä, vapaa-ajan asumista lähialueilla
- Muilla alueilla supistumiskehitystä, myös maakuntakeskuksissa

Verkostomainen valta voimistuu

- Avoin kilpailukyky-yhteiskunta
- Suurkaupunkipolitiikan nousu, laaja-alaisia monikuntaliitoksia

Teknologia sulautuu kaikkeen

- Voimakas automatisaatio, koneet kollegoina niin teollisessa kuin asiantuntijatyössä

Talousjärjestelmä etsii suuntaansa

- Voimakas vihreän siirtymän sääntely, päästökauppa
- Vihreän siirtymän teollisuuden klustereiden syntyminen myös suurten kaupunkiseutujen ulkopuolelle logistisesti ja resurssien kannalta otollisille alueille
- Suuri osa Suomesta luonnonvararesurssina ja matkailureservaattina
- Cleantech ja markkinat vihreän siirtymän etulinjassa, talouden innovaatiövetoisuus
- Osaamishubien kv-karsintakilpailu > yliopistojen määrä supistuu 4-5:een

Metropoli-Suomessa ilmastonmuutokseen on pystytty vastaamaan tehokkaasti kansainvälisellä ja kansallisella tasolla, minkä seurauksena lämpötilan nousu rajautuu 1,5 asteeseen. Vahva kansainvälinen ilmastopolitiikka ja taloudellisen kilpailukyyn säilyttäminen sekä vahvistaminen

vihreän siirtymän mullistamassa taloudessa asettavat lähtökohdat myös alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi. Suomen avautuminen maailmalle jatkuu ja työperäinen korkean osaamisen maahanmuutto on lisääntynyt huomattavasti samalla kun ilmastopakolaisuuden määrä on jäänyt vähäiseksi. Maahanmuuton ansiosta huoltosuhde on selvästi parempi kuin mitä tällä hetkellä odotetaan ja osaavan työvoiman tarve tyydytetty.

Kestävyysmurros tuo uusia mahdollisuuksia taloudelliselle kehitykselle luoden kokonaan uusia toimialoja, jotka vetävät kansallista ja kansainvälistä pääomaa puoleensa. Vihreän siirtymän investoinnit syntyvät suurelta osin markkinapohjaisesti vahvan kansainvälisen sääntelyn luodessa kannustimet markkinatoimijoiden toimille. Hiilivero ja päästökauppa ovat laajassa käytössä ja ohjaavat toimintaa. Talouden kehitys on innovaatiovetoista vihreän siirtymän vaatiessa yhä uusia ratkaisuja sekä olemassa olevien kehittämistä. Globaaliin kilpailuun suurimpien innovaatiokeskittymien välillä reagoidaan yliopistoja edelleen yhdistämällä niin, että maahan jää 4–5 maailmanluokan statusta tavoittelevaa suurta yliopistoa. Samalla vihreän siirtymän teollisuus synnyttää uusia teollisia klustereita myös suurimpien kaupunkien ulkopuolelle sijainteihin, jotka ovat edullisia esimerkiksi logistiikan ja energian saatavuuden näkökulmasta.

Investointien ja teknisten innovaatioiden suuri määrä jouduttavat automatisaatiota ja talouden tehostumista. Teknologian kehitys mahdollistaa saumattoman lähi- ja etätyöskentelyn yhdistämisen ja tehostaa yhteistoimintaa sekä verkossa että fyysisissä tapaamisissa, minkä myötä osaamisen on tärkeämpi olla lähellä muuta osaamista kuin tuotannontekijöitä. Tämä johtaa tuotannon, osaamisen ja työvoiman eriytymiseen alueiden välillä koulutetun työvoiman keskittyessä kaupunkeihin samalla kun tuotantoa syntyy myös niiden ulkopuolelle uusiin teollisuusklustereihin. Tämä tuo vaurautta suurten kaupunkien ulkopuolelle, mutta samalla vauraus ei ole väestökasvun ajuri. Samaan aikaan menneen maailman toimialat supistuvat, mikä järjestyttää työmarkkinoita skenaariojakson alkupuolella. Luova ajattelu, innovatiivisuus ja jatkuva kouluttautuminen korostuvat työmarkkinoilla ja jouduttavat hyvin koulutetun keskiluokan aseman parantumista.

Samalla nämä kehityskulut johtavat lisääntyvään eriarvoisuuteen ja työttömyyteen perinteisillä aloilla ja matalan koulutustason väestön keskuudessa. Uudet teollisuusklusterit tarjoavat hyväpalkkaisia matalan koulutuksen työpaikkoja mutta vain rajallisesti automaation ja työtehtävien monimutkaisuuden lisääntyessä, mikä johtaa työvoiman siirtymiseen kaupunkiseuduille matalapalkka-aloille. Talouden murros lisää myös työmarkkinoiden joustavuutta ja korostaa yksilöiden vastuuta henkilökohtaisen kilpailukyvyyn ylläpitämisessä jatkuvaa sopeutumista ja kehittymistä vaativilla työmarkkinoilla. Kilpailun kiristyessä myös investointimarkkinat ja osaamiskeskukset keskittyvät, mikä johtaa Suomessa yliopistojen koon kasvamiseen ja määrän karsimiseen.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksessä valtion rooli kasvaa kansainvälisten ympäristötavoitteiden ja kilpailukyvyyn ylläpitämisen korostuessa. Samalla suurkaupunkien ja niistä muodostuneiden verkostojen merkitys lisääntyy erityisesti taloudellisen kasvun vetureina. Kaupunkipolitiikka nousee keskeiseksi politiikan sektoriksi, jonka kautta tavoitellaan yleisempiä yhteiskunnallisia tavoitteita. Suurten keskusten kunnat liitetään yhteen, jotta kaupunkiseutuja voidaan kehittää yhtenä kilpailukykyisenä kokonaisuutena samalla kun niiden ulkopuolisilla alueilla toteutuu taloudellisen tilanteen pakottamana laaja-alaisia monikuntaliitoksia. Suurimpien keskusten välisten nopeiden raideyhteyksien kehittäminen nousee huomion keskiöön. Helsingin asema koko maan keskuksena ja linkkinä kansainväliseen toimintaan vahvistuu. Helsinkiin pendelöivien asukkaiden määrä Turussa ja Tampereella kasvaa. Kansainvälinen näkökulma korostuu ja huomio on isoissa hankkeissa, kuten Tallinnan tunnelissa ja sen kautta Rail Balticissa, tunnin junissa ja yhteyksissä Pietariin.

Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä korostuu asemanseutujen, keskustojen ja kantakaupunkimaisten alueiden kehittäminen. Huomio on erityisesti kaupunkien keskusalueissa ja intensiivisen joukkoliikenteen alueilla, jotka sijaitsevat kohtuullisen pyöräily- tai joukkoliikennematkan päässä keskustasta. Suurten kaupunkiseutujen verkostomainen monikeskuksisuus voimistuu isojen lähiöiden ja suurten kaupunkien välillä sijaitsevien pienempien keskuksien muuttuessa tehokkailla joukkoliikenneyhteyksillä toisiinsa kytketyiksi urbaaneiksi, aktiivisiksi alakeskuksiksi. Uutta rakentamista tuotetaan paljon asutuksen keskittyessä yhä enemmän suuriin kaupunkeihin. Keskeisessä roolissa on tiivistäminen ja korkea rakentaminen, johon yhdistyy laajat viherrakenteet niin katualueiden mikroniittyjen kuin rakennuksien viherkattojen ja -seinien muodossa. Kehitystä ohjaa vahvistuva sääntely, jossa paino on ilmastomuutoksen hillintätoimilla. Uusia ratkaisuja otetaan käyttöön muun muassa energian tuottamisessa ja käyttämisessä, joukkoliikenteen sähköistämässä ja kiertotaloudessa.

Suurten kaupunkien läheisyydessä talouden painopiste on elämystaloudessa. Kulttuuri-, harrastus-, matkailu- ja mökkeilytarjonnaltaan laadukkaat, hyvien yhteyksien päässä keskuksista sijaitsevat alueet pysyvät elinvoimaisina. Laajentuva korkean osaamisen työntekijöiden joukko elää monipaikkaista elämää suurten keskusten välillä ja lähialueilla. Näiden alueiden ulkopuolella luonnonvaroihin liittyvän talouden sekä matkailun rooli korostuu, minkä lisäksi joillekin alueille kehittyy vihreän siirtymän teollisuuden klustereita. Maaseudun tyhjentyminen jatkuu, minkä lisäksi supistumiskehitystä tapahtuu kaupunkien kehysalueiden heikosti saavutettavilla osilla sekä monissa maakuntakeskuksissa ja seutukaupungeissa. Näillä alueilla korostuu supistumisen hallinta ja palveluiden tuottaminen pienenevälle väestölle, mihin teknologinen kehitys ja etäpalvelut tuovat helpotusta. Valtiontalouden vahvuus mahdollistaa kuitenkin peruspalveluiden ylläpitämisen alueiden välisen subventoimisen kautta.

Polku 2020-2030-2040-2050

Megatrendien/niiden alaisten ilmiöiden ilmeneminen kunakin ajankohtana

2020-2030

Ajanjakso on käännteentekevä ilmastotoimien kannalta. Ensimmäiset laajamittaiset ilmastomuutoksesta johtuvat ympäristökatastrofit toimivat lopullisena herättäjänä kansainväliselle yhteisölle ja johtavat erittäin kunnianhimoisten kansainvälisten ilmastopöytäkirjojen solmimiseen, joiden toteuttamiseen lähes kaikki maailman valtiot sitoutuvat voimakkaasti Yhdysvaltain ja Kiinan toimiessa kehityksen keihäänkärkinä.

Näiden päätösten myötä välittömästi koronan jälkeen käynnistynyt vihreä murros kiihdyttää vauhtiaan ja nostaa sekä julkisten että yksityisten investointien tason ennennäkemättömän korkeaksi. Vahvistuneet ympäristötavoitteet korostavat kestävä alue- ja yhdyskuntarakenteen merkitystä ja jouduttavat suurien raidehankkeiden suunnittelua. Kaupunkipolitiikka aletaan nähdä osana muita politiikan lohkoja ja mielenkiinto sitä kohtaan kasvaa.

2030-2040

Globaalit päästöt ovat kääntyneet jyrkkään laskuun. Lisääntynyt kansainvälinen yhteistyö näkyy myös vilkastuneessa siirtolaisuudessa. Työperäisen maahanmuuton määrä Suomeen lisääntyy voimakkaasti samalla kun myös Suomesta muutetaan muualle. Kokonaisuutena työikäisen väestön määrä kääntyy huomattavaan nousuun ja väestö monimuotoistuu.

Vuosikymmenen aikana käynnistyy useita merkittäviä infrahankkeita, jotka ohjaavat alue- ja yhdyskuntarakenteen kehitystä. Tunnin junien rakentaminen alkaa ja Tallinnan tunnelin suunnittelu on loppusuoralla. Samanaikaisesti voimistuneen kaupunkipoliittisen otteen kanssa valtion rooli kehityksessä kasvaa. Aluksi entistä laajemmat MALPE-tyyppiset kaupunkiseutusopimukset toimivat yhteistyön pohjana, mutta vuosikymmenen aikana huomataan uudenlaisten työkalujen tarve kansainvälisten sitoumusten täyttämiseksi ja kilpailukyvyyn ylläpitämisen turvaamiseksi.

Tämä johtaa kuntien ja valtion suhteen uudelleen määrittelyyn, jossa johtavina kehityksen voimina toimii valtio ja suurimmat kaupunkiseudut. Näillä kaupunkiseuduilla kunnat liitetään yhteen. Muualla Suomessa toteutuu laaja-alaisia kuntaliitoksia väestöpohjan ohentuessa edelleen.

2040-2050

Vuoteen 2050 mennessä maailma etenee ripeätä tahtia kohti uutta tasapainotilaa, jossa ilmastonmuutokseen on kyetty vastaamaan ja ympäristön hyvinvoinnista huolehditaan tavalla, joka jättää myös tuleville sukupolville eväät mielekkääseen elämään. Teknologinen kehitys on mullistanut sen, miten olemme yhteydessä toisiimme, miten työmarkkinat toimivat ja miten toimimme alue- ja yhdyskuntarakenteen sisällä. Suomessa väestön koostumus on huomattavan monimuotoinen, ja keskimääräinen koulutustaso on kasvanut entisestään.

Alue- ja yhdyskuntarakenteellinen keskittyminen on lisännyt väestön ja taloudellisen aktiviteetin keskittymistä suurimmille kaupunkiseuduille, jotka on yhdistetty toisiinsa erittäin nopein raideyhteyksin. Toisaalta suurimpien kaupunkiseutujen ulkopuolelle on syntynyt useita vihreän teollisuuden klustereita, jotka tuottavat ympäröivälle alueelle hyvinvointia mutta vain rajallisen määrän työpaikkoja. Muut alueet toimivat entistä enemmän virkistymisen ja vapaa-ajan vieton alueena sekä raaka-ainevarantona. Asukasmäärän vähentyessä kaupunkiseutujen ulkopuolisille alueille perustetaan laajoja uusia luonnonsuojelualueita sekä rakentamisesta vapaita vyöhykkeitä.

Kotiseutu-Suomi

Skenaarion merkittävimmät ajurit:

Ekologisella jälleenrakentamisella on kiire

- 1,5° lämpötilan nousu
- Suomi perässähiittäjä vihreän siirtymän toimissa seuraten reaktiivisesti EU-tason linjauksia
- Hajautettu energia (aurinko, maalämpö, tuuli)
- Päästötön autoliikenne, olemassa olevan rakennuskannan hyödyntäminen

Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

- Ikääntyvä väestö, vähäistä maahanmuuttoa suuriin keskuksiin, aivovuotoa ulkomaille
- Senioriväestön mökkibuumi ja kotiseutunostalgia lyhytaikaisena ilmiönä, minkä jälkeen seuraava sukupolvi hakeutuu kaupunkiin
- Pääkaupunkiseudun väestökehitys ensin notkahtaa, palaa sitten loivaan kasvuun
- Monipaikkaista asumista ja työntekoa, kylämaisyyden ja yhteisöllisyyden paluu
- "Slow living" -tyyppisten arvojen nousu

Verkostomainen valta voimistuu

- EU-vetoisuuden kasvu ilmasto- ja talouspolitiikassa
- Paikallisen tason päätöksenteko korostuu paikallisyhteisöjen roolin kasvaessa

Teknologia sulautuu kaikkeen

- Voimakas automatisaatio, jota ajaa erityisesti työvoiman pieneneminen sekä tarve tuottaa palveluita hajautuneesti asuvalle ikääntyvälle väestölle
- Hoivateknologia, palvelujen virtuaalinen ja etäohjattu saavutettavuus

Talousjärjestelmä etsii suuntaansa

- Korkean osaamisen tuotantoa ja väestöä siirtyy ulkomaille -> talouskasvu heikkoa -> kestävyysvaje -> omaehtoisuutta, jakamistaloutta ja talkoohenkeä (4. sektori korostuu)
- Lähi tuotanto, käsityötaitot, luonnonvarat elinvoiman lähteenä
- Ikääntyneet osaamisresurssina
- Isojen liikenneinfrahankeiden toteutusta lykätty.

Kotiseutu-Suomessa ja myös kansainvälisesti ilmastonmuutoksen tuomaan haasteeseen on reagoitu voimallisesti, ja lämpötilan nousu Suomessa kyetään rajaamaan 1,5 asteeseen. Muutoksen ajurina toimivat erityisesti paikalliset valtakeskittymät ja valtioiden yhteenliittymät, minkä vuoksi Suomessa ilmastopolitiikka on korostuneen EU-vetoista. Samaan aikaan Suomen väestö ikääntyy, työikäistä väestöä muuttaa ulkomaille ja maahanmuuton määrä ei nouse voimakkaasti, minkä vuoksi huoltosuhde heikkenee huomattavasti. Kaupungistuminen jatkuu erityisesti maahanmuuton voimin mutta hiipuu huomattavasti nykytilanteeseen verrattuna. Kaupungistumisen hiipumiseen vaikuttaa skenaarion alkuvaiheessa syntyvä senioriväestön maaseutumaisen asumisen buumi. Väestökehitys johtaa julkisen sektorin rahoituksen krooniseen kestävyysvajeeseen ja pakottaa pikkuhiljaa supistamaan palvelutarjontaa.

Ilmastonmuutokseen vastaaminen edellyttää uusia ratkaisuja ja innovaatioita päästöjen vähentämiseksi. Vihreä siirtymä toteutuu EU-vetoisesti ja kunkin valtion erityispiirteitä hyödyntäen, mikä Suomessa johtaa laajaan alueellistamiseen muun muassa energiantuotannon osalta sekä biotalouden kasvuun. Suomi on vihreässä siirtymässä kuitenkin perässähihtäjä, joka lähinnä seuraa yleisiä trendejä ja EU-tason sääntelyä. Päästöjen vähentämisessä suositetaan pienimuotoisia ja paikallisia ratkaisuja, joiden syntymistä edistetään julkisella tuella. Samalla kulttuuri muuttuu pienimuotoista ja paikallista elämäntapaa suosivaksi, osittain uudistetun kulutusverotuksen ajamana. Elämäntapamuutosta tukee myös teknologinen kehitys, joka mahdollistaa lähes kaikkien arkisten toimintojen ja työn hoitamisen etäyhteyksien kautta.

Väestön ikääntyminen, työikäisen väestön aivovuoto ulkomaille ja vähäinen maahanmuutto pienentävät työikäisen väestön määrää ja verotuloja, minkä lisäksi korkean osaamisen tuotantoa siirtyä ulkomaille. Näiden tekijöiden vuoksi talouskasvu on heikkoa ja hyvinvointivaltion rahoituspohja rapautuu, mikä johtaa palveluiden inkrementaaliseen karsimiseen. Automatisaatiosta ja etäpalveluista haetaan helpotusta työvoimapulaan ja resurssien niukkuuteen samalla kun omaehtoisuus, jakamistalous, lähituotanto, käsityötaidot ja talkoohenki nousevat uuteen kukoistukseen.

Työikäisen väestön pienen koon vuoksi Suomessa vallitsee lähes täystyöllisyys, minkä lisäksi myös ikäihmisiä toimii enenevässä määrin erilaisissa työ- ja vapaaehtoistehtävissä. Hyvinvointivaltion heikkeneminen korostaa paikallisen yhteistyön ja verkostojen merkitystä, mikä johtaa paikallisyhteisöjen renessanssiin ja erilaisten paikallisen päätöksenteon mekanismien luomiseen. Eriarvoisuuden määrä yhteiskunnassa laskee, mikä tosin johtuu lähinnä siitä, että heikon talouskehityksen aikana vaurastumisen mahdollisuuksia on vähän. Elämän tempo muuttuu hitaammaksi ja huomio keskittyy elämän laatuun kasvun sijaan, osittain taloudellisten olosuhteiden pakosta. Kylämäisyys, yhteisöllisyys ja monipaikkainen asuminen, jossa yksittäisessä kohteessa viihdytään pitkiä aikoja kerrallaan, nousevat merkittäviksi muuttovirtoja ohjaaviksi arvoiksi. Samalla väestö jakautuu erilaisiin pieniyhteisöihin, joista kukin yksilö voi valita häntä eniten miellyttävät.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksessä korostuu alueellisuus kaikilla tasoilla paikallisten ratkaisujen ja aktiivisuuden ollessa merkittävässä roolissa niin palveluiden tuottamisessa kuin ilmastonmuutoksen torjunnassa. Skenaarion alkuvaiheessa nähdään senioriväestön kotiseutu-nostalginen mökki- ja maaseutubuumi, joka tuo viireysruiskeen monille maaseudun alueille. Samalla pääkaupunkiseudun asukasluvun kehitys notkahtaa nollassa. Tämä jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ilmiöksi seuraavien sukupolvien ja maahanmuuttajaväestön hakeutuessa jälleen kaupunkeihin, minkä vuoksi skenaarion loppupuolella suurimpien kaupunkien kasvu jatkuu loivana maaseutualueiden kokoaikaisen väestön vähentyessä pikkuhiljaa mökkibuumisukupolven pienentyessä. Paikallisempi elämäntapa johtaa kuitenkin nykyhetken ennusteisiin verrattuna väestön valtakunnallisesti tasaisempaan sijoittumiseen erityisesti seutu- ja paikalliskeskusten säilyttäessä vetovoimaansa.

Aluerakenteessa talouskehityksen painopiste ja veturi on etenkin tietotalous automatisaation ja digitaalisten palveluiden tarpeen kasvaessa. Julkisen sektorin rahoitusvaikeudet, paikallisuuden arvostuksen nousu ja väestön aluerakenteellinen hajaantuminen johtavat isojen infrahankkeiden perumiseen ja lykkäämiseen. Liikenneinvestoinnit keskittyvät erityisesti paikallisyhteyksien ja niitä yhdistävien pääväylien ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Sekä alue- että yhdyskuntarakenteen hajautuu paikallisuuden lisääntyessä. Alueiden väliset erot talouden, elinkeinorakenteen ja väestökehityksen osalta ovat suuria. Vetovoimaiset kotiseudut ja yhteisöt pärjäävät hyvin. Kaupunkiseutujen kasvu alkaa hidastumaan, mutta niiden tilanne on muilta osin stabiili.

Osin etätööhön perustuva asuminen seutukaupungeissa, maaseudun taajamissa ja haja-asutusalueen kyläalueilla lisääntyy. Monipaikkainen asuminen säilyttää aiemmin asuttua rakennuskantaa käytössä. Yhdyskuntarakenteen kehityksen kannalta tämä johtaa hajautumiseen mutta myös vanhan rakennuskannan hyödyntämiseen uuspaikallisessa elämäntavassa. Viihtyisyyden ja paikallisten palveluiden merkitys korostuu. Kivat paikat joissa on mukava tunnelma voittavat, ovat ne sitten tiiviitä (pikku)kaupunkikeskuksia tai maaseudun kyliä. Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä keskitytään paikallisten olojen parantamiseen tiukassa taloudellisessa tilanteessa. Uuden rakentamisen määrä on vähäistä.

Polku 2020-2030-2040-2050

2020-2030

Kansainvälinen ilmastopolitiikka ei saavuta koko maailman toimintaa voimakkaasti ohjaavaa asemaa, mutta alueelliset suurvallat ja valtioiden yhteenliittymät ymmärtävät muutosten tarpeen omista lähtökohdistaan käsin ja koordinoivat eri alueiden toimenpiteitä. Voimakkaat ilmastotoimet alkavat EU-vetoisesti, mikä Suomessa näkyy etenkin kulutusverotuksen uudistamisena, liikenteen päästöjen nopeana vähentämisenä ja siitä johtuvana autoilun hinnan kasvuna sekä alueellisen energiatuotannon lisääntymisenä.

Suomalaisessa politiikassa valtaa alaa yleinen konservatiivisuus muutoksen edessä, minkä vuoksi suuria yhteiskunnallisia muutoshankkeita ei saada edistettyä EU-vetoista vihreää siirtymää lukuun ottamatta. Ikääntyvän väestön määrä suhteessa työkäisiin kasvaa ja tämä väestönosa alkaa muuttaa merkittävässä määrin maaseutualueille pysyvästi ja osa-aikaisesti. Corona-ajan etätöybuumi vakiintuu ja alkaa vaikuttaa väestön asuinpaikkavalintoihin.

2030-2040

Ilmastopolitiikan toimenpiteet etenevät, ja globaalit päästöt ovat selvässä laskussa. Elämä muuttuu vähemmän kulutuskeskeiseksi ja pienimuotoisemmaksi ympäristötavoitteiden paineessa. Väestö vanhenee edelleen samalla kun maahanmuuton määrä kasvaa vain jonkin verran. Poliittinen järjestelmä toimii lähinnä reaktiivisesti, mikä näkyy esimerkiksi hyvinvointipalveluiden karsimisena ja infrahankkeiden perumisena rahoituspohjan rapautuessa. Yhteiskunnallisen kehityksen jähmeyteen turhautunutta työkäistä väestöä alkaa muuttaa pois maasta parempien ura- ja vaurastumismahdollisuuksien ajamana, eikä maahanmuutto riitä korjaamaan tilannetta. Suomi kärsii korkean osaamisen aivovuodosta.

Kulttuurinen muutos ja heikompi palvelujärjestelmä nostavat paikallisyhteisön arvoa ja voimistavat aiempaa kehitystä, jossa kukin yksilö hakeutuu omasta mielestään hyvän yhteisön piiriin. Monipaikkainen asuminen ja hidas elämä nostavat profiilia ihmisten elämän kietoutuessa paikallisen toiminnan ympärille. Vanhaa rakennuskantaa kunnostetaan ja otetaan uudelleen käyttöön samalla kun kaupunkien väkiluku pysyy tasaisena.

2040-2050

Maailma lähestyy uutta tasapainon tilaa, jossa ilmastomuutoksen radikaaleimmat seuraukset on väistetty ja talous on ympäristön kannalta kestävä. Huoltosuhde saavuttaa heikoimman hetkensä ennen kuin mökkibuumi-ikäluokka alkaa pienentyä. Samalla mökkibuumi hiipuu. Hyvinvointivaltion näivettyminen jatkuu. Sopeutuminen vähenevään rahoituspohjaan sekä työvoiman vähäiseen

määrään on johtanut erittäin laajaan teknologioiden hyödyntämiseen erilaisten palveluiden tuottamisessa.

Harmaantuvien alueiden Suomessa ihmiset elävät paikallisesti virittyntä arkea, jossa naapurista huolehditaan ja erilaisia palveluita tuotetaan talkoovoimin vapaaehtois pohjalta.

Kupliva Suomi

Skenaarion merkittävimmät ajurit:

Ekologisella jälleenrakentamisella on kiire

- 3° lämpötilan nousu
- Sopeutumista ilmastonmuutokseen, pyrkimystä resilienssiin (esim. sään ääri-ilmiöt)
- Luonnon dramaattinen muutos (sään ääri-ilmiöt, tuholaiset, eteläiset lajikkeet leviävät)
- Monipuolinen joukkoliikenne ja liikkumispalvelut kaupunkiseutujen sisällä
- Monipaikkaisuutta ja -keskuksisuutta kaupunkiseututasolla
- Nopeat junayhteydet vahvistaneet Tampereen ja Turun asemaa ja kehityskäytäväefektiä

Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

- Monikulttuurinen maahanmuutto keskuksiin, paljon ilmastopakolaisuutta, myös Etelä-Euroopasta
- Suurimmissa kaupungeissa alueellista segregoitumista sekä ongelmalähiö- ja gated community -kehitystä
- Seutukaupungit ja maaseutu kehityskäytävien ulkopuolella supistuvat

Verkostomainen valta voimistuu

- Kuplautuminen, etninen eriytyminen ja konfliktit, myös suurvalta- ja EU-tasolla
- Syvenevä kuilu pohjoisen ja eteläisen Euroopan välillä
- Reviirikonflikti arktisen alueen luonnonvaroista
- Kyber- ja hybridisotia ja suurvaltojen lisääntyvää dominointia (mm. energiariippuvuus)

Teknologia sulautuu kaikkeen

- Globaaliyritysten algoritmivalta älykaupungissa (Facebook, Google, Amazon...)

Talousjärjestelmä etsii suuntaansa

- Koillisväylä ja junayhteys Barentsinmerelle tuo elinvoimaa Pohjois-Suomeen
- Matkailu erityisesti Euroopasta kasvaa, talvimatkailu keskittyy Lappiin
- Toimialarakenne monipuolistuu
- Maa- ja metsätalous mullistuu (sään ääri-ilmiöt, tuholaiset, sopeutumista eteläisempiin lajikkeisiin), robotisoitunut luonnonvarateollisuus kasvaa

Kuplivassa Suomessa kaiken yhteiskunnallisen kehityksen taustatekijänä on globaali epäonnistuminen ilmastonmuutoksen torjunnassa, minkä vuoksi Suomi on matkalla kohti 3 asteen lämpötilan nousua vuoteen 2050 mennessä. Sopeutuminen lämpenevään ilmastoon ja kovenevan kilpailun maailmassa pärjääminen näkyvät myös alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisessä. Ilmaston lämpeneminen johtaa myös laajamittaisiin muuttoliikkeisiin ja laajaan maahanmuuttoon, josta osa koostuu Etelä-Euroopasta muuttavista ilmastopakolaisista. Huoltosuhte on työikäisen ja ikääntyvän väestön suhteen osalta huomattavasti odotuksia parempi, mutta samalla laajamittainen maahanmuutto rasittaa palvelujärjestelmää. Maahanmuuttajien integroitumisessa työmarkkinoihin kestää usein kauan integrointipalveluiden ylläpidon ja tulijoiden usein puutteellisen osaamistason vuoksi.

Skenaarion alkuvaiheessa taloudellinen toiminta jatkuu nykyisen kaltaisena suurten talouksien jatkaessa lyhyen aikavälin kilpailukyvyyn ylläpitämistä fossiilitalouden kautta. Kestävyyssuurroksen tarve tiedostetaan, mutta mikään alue tai valtio ei halua olla ensimmäisenä tekemässä vaadittavan kokoluokan investointeja fossiilisista polttoaineista irtautumiseksi. Sen sijaan valtiot tekevät inkrementaalisia, kokoluokaltaan riittämättömiä toimia näyttääkseen aktiivisilta asian suhteen. Kaupungit ottavat johtoaseman ilmastotoimissa, mutta niiden toimet eivät riitä muuttamaan kehityksen suuntaa radikaalisti. Skenaarion loppuvaiheessa ilmastopakolaisuus, sään ääri-ilmiöt ja niistä aiheutuva taloudellinen haitta sekä yhteiskunnallinen epävakaus pakottavat vahvojen ilmastotoimien aloittamiseen. Samanaikaisesti vahva kilpailuasetelma niukkenevista resursseista maailman eri alueiden välillä säilyy ja voimistuu.

Taloudellisessa kehityksessä korostuu ilmastonmuutoksen tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen ja haittoihin sopeutuminen. Maa- ja metsätalous mullistuu sään ääri-ilmiöiden, tuholaisien ja uusiin eteläisempiin lajikkeisiin sopeutumisen vuoksi, robotisoitunut luonnonvarateollisuus kasvaa ja Koillisväylä sekä junayhteys Barentsinmerelle tuovat uutta elinvoimaa Pohjois-Suomeen. Skenaarion alkuvaiheessa matkailun määrä Suomeen kasvaa, etenkin talvimatkailun osalta Lapin tarjotessa viimeisiä "aidon talven" kokemisen mahdollisuuksia. Samoin talouskehitys jatkuu vahvana nykyisen teollisen toiminnan jatkuessa ja kasvaessa, minkä lisäksi toimialarakenne laajentuu automatisaation levitessä ja vihreän siirtymän teknologian kehittyessä. Ilmastonmuutoksen haitalliset vaikutukset alkavat realisoitumaan skenaarion loppupuolella. Laaja maahanmuutto rasittaa palvelujärjestelmiä ja sään ääri-ilmiöt häiritsevät globaalin talouden toimintaa. Samalla saastuttavia teollisuudenaloja aletaan ajaa nopeasti alas, mikä johtaa työttömyyden lisääntymiseen ja eriarvoisuuden kasvuun. Rakennemurroksesta kärsivät etenkin fossiiliteollisuudesta eläneet paikkakunnat, joiden tilanne kriisiytyy teollisuuden alasajon myötä.

Yhteiskunnallinen epävakaus nousee aidoksi riskiksi yhteiskuntien toimintakyvylle, mikä johtaa yhteiskunnallisen kontrollin lisääntymiseen. Muuttoliikkeiden ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kanssa kamppailevat valtiot liittoutuvat globaalien teknologiajättien kanssa, joiden tarjoamat algoritmit ja kontrollikoneisto alkavat sanella elämää radikaalin sopeutumisen ajan älykaupungeissa. Ihmisryhmien kuplautuminen voimistuu entisestään teknologiajättien "metaversumien" vallatessa yhä uusia arkielämän alueita algoritmisuosituksillaan, jotka vahvistavat tottumuksia ja ennakkoluuloja. Toisaalta suuri työikäinen väestö mahdollistaa laajan taloudellisen toiminnan, ja vihreän siirtymän toden teolla käynnistyessä työvoimalle on myös tarvetta. Toteutuneen maahanmuuton moninaisuus tarkoittaa, että työvoimassa on runsaasti sekä korkeasti että heikosti koulutettuja. Sopeutumaan valmiit pärjäävät talouden mullistuessa. Samalla Suomeen syntyy älykaupunkipalvelutarjonnan rinnalle myös uudenlainen ihmislähtöisyyttä korostava palvelukulttuuri, joka työllistää heikosti koulutettuja.

Eritasoinen kuplautuminen, etninen eriytyminen ja konfliktit, myös suurvalta- ja EU-tasolla, määrittävät päätöksentekoa ja yhteistyötä eri ryhmien välillä. Ilmastonmuutos johtaa syvenevään kuiluun pohjoisen ja eteläisen Euroopan välillä, reviiirikonflikti arktisen alueen luonnonvaroista kiristyy ja poliittinen pakolaisuus lisääntyy. Skenaarion aikana ja erityisesti loppupuolella nähdään uusia kyber- ja hybridisotia samalla kun suurvaltojen dominointi lisääntyy niiden kilpaillessa hupenevista resursseista.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksessä korostuu kaupunkiseutujen ja niiden muodostamien verkostojen rooli valtion keskittyessä skenaarion alkupuolella ylläpitämään kansainvälistä kilpailukykyä ja myöhemmin selviämään ympäristökriisistä sekä laajasta maahanmuutosta. Tämä kehitys näkyy etenkin ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, jossa kaupunkiseudut ovat valtiota edellä niiden pyrkiessä vähentämään päästöjä paikallisesti ja lisäämään resilienssiä lisääntyvien sään

ääri-ilmiöiden edessä. Valtio osallistuu kehitykseen etenkin skenaarion alkupuolella rahoittamalla liikennehankkeita ja MAL-sopimuksien mukaisia toimenpiteitä, mikä auttaa monipuolistamaan ja kehittämään joukkoliikennettä ja liikkumispalveluita kaupunkiseuduilla.

Väestön keskittyminen suurille ja keskisuurille kaupunkiseuduille sekä niiden välisille kasvukäytävillä jatkuu nopeiden junayhteyksien kehittämisen vahvistaessa Tampereen ja Turun asemaa keskuksina sekä kehityskäytäväefektiä. Monipaikkaisuus lisääntyy skenaarion alkupuolella talouden kasvaessa ja väestön vaurastuessa, minkä lisäksi skenaarion loppupuolella maaseutualueet tarjoavat mahdollisuuden rauhoittumiseen ja taukoon muutoksen kourissa olevilta kaupunkiseuduilta. Samalla korostuu kaupunkiseutujen sisäinen kehitys ja eriytyminen, niin sisäisesti kuin suhteessa toisiinsa.

Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä korostuu skenaarion alkupuolella keskustojen, jalankulkukaupungin, intensiivisen joukkoliikennevyöhykkeen ja pyöräilyverkoston kehittäminen kaupunkien pyrkiessä toteuttamaan kestävyttä lisääviä toimia. Väkiluvun lisääntyminen voimistaa kaupunkiseutujen monikeskuksisuutta ja edesauttaa lähiöiden uudistamista ja täydennysrakentamista sekä joukkoliikennekäytävien kehittämistä. Samalla alueet alkavat eriytyä kulttuurillisesti ja etnisesti maahanmuuttajaväestön lisääntyessä.

Skenaarion loppupuolella valtionhallinnon resurssit menevät enenevässä määrin ympäristökriisiin ja laajan maahanmuuton kanssa selviämiseen, mikä korostaa paikallista toimintaa entisestään. Samalla elintaso- ja elämäntapaerot jyrkkenevät ja segregatio voimistuu huomattavasti, minkä lisäksi segregaatiossa alkaa näkymään yhä voimakkaammin vauraan väestöosan suojautuminen yhteiskunnalliselta ja ympäristölliseltä epävakaudelta. Suomeen syntyvät ensimmäiset aidatut yhteisöt, joiden turvallisuudesta huolehtivat yksityiset yritykset tai paikallisten asukkaiden muodostamat kodinturvajoukot. Taloudelliseen asemaan ja kulttuurillis-etniseen valikoitumiseen perustuva eriytyminen lisää yhdyskuntarakenteen kulttuurista mosaikkimaisuutta ja samalla eri ryhmien välisiä konflikteja.

Paikallishallinto pyrkii ja kykenee paikallisiin kehityshankkeisiin, muttei enää pysty pitämään kaikkia hallinnon osa-alueita hallussaan huomion mennessä suuriin linjoihin ja negatiivisten ilmiöiden hillintään. Tällöin markkinavoimien rooli kasvaa, ja asukkaat ottavat paikoin itse vastuuta esimerkiksi turvallisuuden takaamisessa. Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä huomio kohdistuu maksimaaliseen asuntotuotantoon suurimmissa kaupungeissa ja niiden välisissä kehityskäytävissä maahanmuuttoväestön asuttamiseksi, segregatian vaikutusten pehmentämiseen sekä joukkoliikennepalveluiden kehittämiseen resurssien käytön ja päästöjen vähentämisen pakottaessa mahdollisimman materia- ja energiatehokkaaseen elämäntapaan.

Polku 2020-2030-2040-2050

2020-2030

Varoituksista huolimatta maailman maat eivät kykene sopimaan voimallisesta ilmastopolitiikasta. Kukaan ei halua luopua omasta kilpailukyvystään ensimmäisenä kiristyvän kilpailun maailmassa, joten merkittäviä kestävästi siirtymän toimia ei aloiteta valtiotasolla. Suuret kaupungit ottavat johtoaseman ilmastotoimenpiteissä, mutta eivät pysty toteuttamaan tilannetta merkittävästi parantavia toimia.

Talous on hyvässä iskussa niin globaalisti kuin Suomessakin, ja useita suuria infrainvestointeja aloitetaan. Maahanmuuton määrää lisätään työvoiman saatavuuden takaamiseksi. Sään ääri-ilmiöt lisääntyvät, mutta ne eivät vielä häiritse radikaalisti kulutusjuhliä. Kaupungistumiskehitys jatkuu, ja väestö keskittyy edelleen suurimmille kaupunkiseuduille. Kaupunkiseuduilla toteutetaan laajoja uudisrakentamis- ja joukkoliikennehankkeita.

2030-2040

Ajanjakson aikana saavutetaan vaurauden ja taloudellisen kasvun lakikohta, jota ei tulla nähtävänä olevassa tulevaisuudessa ylittämään. Ilmastonmuutoksen vaikutukset alkavat näkyä, mutta ne tuovat myös uusia taloudellisia mahdollisuuksia kasvukauden pidentyessä ja uusien merireittien avautuessa. Mahdollisuudet hyödynnetään maksimaalisesti, mutta samaan aikaan myös kilpailu resursseista lisääntyy ja suurvallat alkavat käyttää enemmän voimaa intressiensä ajamiseen.

Pakolaisten määrä lisääntyy ilmastonmuutoksen vaikutusten myötä. Yhteiskunnallinen keskustelu radikalisoituu, kun toiset vaativat välittömästi voimakkaita ilmastotoimia ja toiset huolehtivat kilpailukyvyistä maailmassa, jossa ei ole voimakasta kansainvälistä ohjausta päästöjen vähentämiseen. Yhteensovittamattomien intressien vuoksi yhteistä suuntaa yhteiskunnalliselle kehitykselle ei saada määriteltä, minkä vuoksi kehitys on pulppuilevaa ja poukkoilevaa vaihdellen eri alueilla. Ilmastonmuutoksesta johtuvat häiriöt alkavat haitata maailmantalouden toimintaa.

2040-2050

Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät niin selvästi, että sopeutumis- ja torjuntatoimiin on ryhdyttävä pakon edessä. Pohjois-Eurooppaan saapuvat ensimmäiset ilmastopakolaiset Etelä-Euroopasta. Edessä on todella radikaali yhteiskunnallinen muutos hiilivapaaseen yhteiskuntaan, joka joutuu samalla ottamaan vastaan erittäin paljon maahanmuuttajia. Valtion huomio menee täysin akuuttien kriisien hoitamiseen, ja kaupunkiseudut ottavat ohjat paikallisesta kehityksestä.

Hyvin laaja maahanmuutto kiristää ihmisryhmien välejä ja johtaa voimakkaaseen segregatioon kaupunkiseutujen sisällä rikkaiden sulkeutuessa muureilla suojattujen alueiden sisälle ja maahanmuuttajien muodostaessa omia yhteisöjään. Kaupunkiseudut aloittavat massiivisia rakennushankkeita maahanmuuttajien asuttamiseksi ja hyödyntävät yhteistyötä teknologiayhtiöiden kanssa väestön valvomisessa ja hallinnassa.

Glokaali (telakka-) Suomi

Skenaarion merkittävimmät ajurit:

Ekologisella jälleenrakentamisella on kiire

- 2° lämpötilan nousu
- Hajautettu energia (aurinko, maalämpö, tuuli)
- Päästötön autoilu ja lyhyiden matkojen lentoliikenne, maakuntalentoasemien renessanssi, pienen mittakaavan liikennepalveluja ja kimppekyytejä
- Vähäpäästöinen laivaliikenne ja satamat logistisina solmuina
- Raideliikenteen suhteellinen asema vähäpäästöisenä liikkumismuotona heikkenee
- Liikenteen kehittämisessä paino olevan liikenneinfran ylläpidossa

Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu

- Monikulttuurinen maahanmuutto ympäri Suomea, jonkin verran ilmastopakolaisuutta
- Paikkaan telakoituminen globaalisti verkottuneen elämän kiintopisteenä, paikan viihtyvyytekijät korostuvat
- Maahanmuuttajien integroituminen seutukaupunkien ja maaseudun yhteisöihin
- Pääkaupunkiseudulla vähäistä kasvua ja sen suhteellinen asema kasvukeskuksena heikkenee

Verkostomainen valta voimistuu

- Poliittisen kentän moninaistuminen, kansainvälinen liikehdintä
- Aktiivinen maahanmuuttopolitiikka (työperäisyys, alueelliset kotouttamisohjelmat)

Teknologia sulautuu kaikkeen

- Etä- ja lähityön sekä lokaalin ja globaalin välisen rajan liudentuminen johtaa telakka-yhteiskunnan syntymiseen
- Vihreän siirtymän teknologian radikaali ja nopea kehittyminen

Talousjärjestelmä etsii suuntaansa

- Talouden moninaistuminen ja skaalautuminen lokaali-globaaliakselille: jakamis- ja alustatalous, 3D-printti-nyrkkipajat, lähituotanto, omavaraisuus
- Maahanmuuton myötä edullista työvoimaa ympäri Suomen (luonnonvara-ala, lähiruoan tuotanto, matkailu...)
- Maa- ja metsätalous menestyy (kasvukaudet pitenevät)
- Toimialarakenne monipuolistuu

Glokaali-Suomessa maailma on matkalla kohti ympäristöllistä kestävyyttä, tosin aivan viime tipassa. Ilmastonmuutokseen reagoiminen on tapahtunut vasta toistuvien ympäristökatastrofien herättämänä, minkä vuoksi lämpötilan nousua Suomessa kahdella asteella ei voida enää välttää. Kansainvälisen ymmärryksen herättyä uudella tasolla on päästöjä kuitenkin alettu vähentämään voimakkaasti lyhyessä ajassa. Radikaalin lyhyt sopeutuminen uuteen normaaliin johtaa myös nopeisiin kulttuurisiin muutoksiin. Niin työ- kuin humanitaarinen maahanmuutto lisääntyy skenaarion alkuvaiheessa tasaisesti uuden työvoiman tarpeen ajamana täydentyen skenaarion loppupuolella ilmastopakolaisilla, joita saapuu ilmastonmuutokselle kaikkein herkimmiltä alueilta. Maahanmuuton myötä huoltosuhde on huomattavasti nykyisin ennustettua parempi. Muuttajia on paljon, mutta

palvelu- ja koulutusjärjestelmä pystyy vastaanottamaan tulijat, jotka kiinnittyvät kohtalaisen nopeasti työmarkkinoihin.

Nopea kestävyysmurros tarkoittaa talouden nopeata muutosta mutta myös suuria mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle. Nopeasti luotu kansainvälinen ja EU-tason sääntely ohjaa sekä julkista että yksityistä pääomaa tehokkaasti vihreisiin investointeihin. Uuden teknologian kehittämisessä tehdään laajaa kansainvälistä yhteistyötä, joka tiivistää Suomen yhteyksiä muualle maailmaan. Laaja maahanmuutto lisää edullisen työvoiman tarjontaa, mikä näkyy esimerkiksi palvelukulttuurin laajentumisena, luonnonvara-alalla, lähiruoan tuotannossa ja matkailussa. Muuttajien kotoutumista suurimpien kaupunkien ulkopuolelle edistetään integraatiopalveluiden hajauttamisella, minkä mahdollistaa uuden teknologian ja globaalilla tasolla käytettyjen alustojen tehokas, paikallisiin olosuhteisiin sovitettu hyödyntäminen. Toimialarakenne monipuolistuu kestävyysmurroksen myötä. Maa- ja metsätalous menestyy kasvukausien pidentyessä.

Samalla viime tipassa aloitettu kestävyysmurros tarkoittaa merkittävää pudotusta kulutuksessa ja energiankäytössä siirtymäkauden ajan. Tuotantoa siirtyy takaisin Eurooppaan ja Suomeen tuotannon globalisaation hiipussa ja yritysten arvioidessa uudestaan tuotantoketjujen toimintavarmuutta. Talous skaalautuu lokaali-globaaliakselille paikallisen tuotannon lisääntyessä ja kytkeytyessä osaksi globaaleja yhteysverkkoja. Muuttuneet elämän edellytykset johtavat uuspaikallisuuden nousuun, jossa yksilöille paikkaan telakoituminen toimii globaalisti verkottuneen elämän kiintopisteenä. Teknologinen kehitys mahdollistaa telakoituneen elämäntyylin erityisesti korkeasti koulutetuille, sillä suurta osaa asiantuntijatoista voi tehdä täysin etänä.

Kehitys voimistaa elämäntapojen eriytymistä osan pystyessä järjestämään elämänsä täysin vapaasti ja toisten ollessa sidottuja työn fyysiseen sijaintiin. Ihmiset luovat oman telakoituneen elämäntyylinsä hallitsemiensa taloudellisten resurssien puitteissa. Samalla aktiivinen maahanmuuttopolitiikka ja sen seurauksena laaja maahanmuutto lisäävät väestön monimuotoisuutta. Myös poliittinen kenttä moninaistuu yhteiskunnan nopean muutoksen paineissa ja lisääntyneen kansainvälisen kanssakäymisen lisätessä ihmisten saamia vaikutteita. Paikallisyhteisön rooli kasvaa yksilöllisen telakoitumisen lisääntyessä, mikä johtaa paikallisdemokratian uuteen kukoistukseen.

Alue- ja yhdyskuntarakenteen kehityksen ajureina näkyvät etenkin yksilöiden telakoitumisen logiikka, laaja maahanmuutto sekä nopean kestävyysmurroksen vaatimukset. Suurkaupunkikeskeinen kasvu hiipuu ja antaa tilaa tasaisemmalle kasvulle, jossa menestyvät erityisiä vetovoimatekijöitä omaavat, viihtyisät ja omaleimaiset paikat. Suurimpien kaupunkien suhteellinen asema kasvukeskuksina heikkenee niiden väkiluvun pysyessä tasaisena ja investointien kohdistuessa aiempaa tasaisemmin ympäri maan. Tämä johtaa koko maan lisääntyvään urbanisoitumiseen paikallisuuden ja lähipalveluiden arvostuksen lisääntyessä. Erityisen identiteetin omaavat alueet houkuttelevat yksilöitä telakoitumaan ja useat seutukaupungit, pittoreskit paikkakunnat sekä kylät saavat muuttovoittoa. Yhteisöt eriytyvät kulttuurisesti ihmisten etsiessä itselleen sopivia telakoitumisalustat, minkä lisäksi merkittävä joukko ihmisistä elää ainakin osittaisen nomadista elämää eri telakoiden välillä sukkuloiden.

Samalla maahanmuuttajien integroituminen seutukaupunkien ja maaseudun yhteisöihin moninaistaa väestöä ympäri maan. Toisaalta kestävyysmurros tuo taloudellista aktiivisuutta myös harvemmin asutuille seuduille. Auerakenteessa talouskehityksen painopiste on teollisessa kasvussa ympäristöteknologian, energiaratkaisujen, biotalouden ja kiertotalouden vaatiessa suuria investointeja. Maaseudulla toteutetaan merkittäviä hajautetun energian tuotannon hankkeita aurinko- ja tuulivoiman sekä maalämmön rakentamiseksi. Satamien merkitys logistisina solmuina korostuu vähäpäästöisen laivaliikenteen ja vihreän teollisuuden nousun myötä.

Raideliikenteen suhteellinen painoarvo vähäpäästöisenä liikummisuotona heikkenee väestön jakaantuessa tasaisemmin ympäri maan ja myös harvemmin asutuille alueille. Liikenteessä kehityksen painopiste on olemassa olevan infran ylläpidossa. Autoliikenne muuttuu kestävyysmurroksen pakottamana päästöttömäksi hyvin nopeasti, mikä nostaa autoilun kustannuksia siirtymäaikaan polttomoottoriajoneuvojen jäädessä nopeasti pois käytöstä. Toisaalta skenaarion loppupuolella resurssien käytön globaali rajoittaminen kestävyys takaaniseksi nostaa autojen kaltaisten resurssi-intensiivisten hyödykkeiden hintaa. Pitkän matkan liikenteessä autoliikennettä korvaa joukkoliikenne kiskoilla ja kumipyörillä mutta myös päästötön lentoliikenne, joka luo maakuntalentoasemien renessanssin. Lisäksi paikallisiin tarpeisiin syntyy erilaisia teknologiavetoisia pienen mittakaavan liikennepalveluja ja kimpapakyytejä, minkä lisäksi suuri osa vähittäiskaupasta on siirtynyt verkkokaupan ja kotiinkuljetuksen varaan. Samalla liikkumisen taloudellisten ja aikakustannusten kasvaminen lisää paikallisuuden merkitystä.

Yhdyskuntarakenteen kehittämisessä korostuu paikkojen vetovoimaisuuden lisääminen ja kestävyysmurroksen vaatimukset. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen tarjoaa myös mahdollisuuksia uudistaa kaupunkien infraa ja yleisiä alueita. Paikallisten ratkaisujen rooli korostuu eri alueiden etsiessä omia vetovoimatekijöitään. Ekologisen rakentamisen innovaatiot monipuolistavat rakentamista ja maahanmuutto rikastuttaa sitä kulttuurisesti. Samalla virkistys- ja viheralueiden merkitys vetovoimatekijöinä korostuu.

Polku 2020-2030-2040-2050

2020-2030

Ilmastonmuutokseen ei reagoida tehokkaasti, vaikka näennäisesti toimia tehdään. Ne ovat kuitenkin mittakaavaltaan liian pieniä eivätkä riitä merkittävästi hidastamaan lämpenemistä. Talous kasvaa tasaisesti ja työllisyystilanne on hyvä. Perinteisten teollisuudenalojen lisäksi vihreään siirtymään liittyvä talous kasvaa pikkuhiljaa Suomen ottaessa käyttöön hajautettua energiantuotantoa. Työvoiman saatavuuden takaamiseksi niin työperäistä kuin humanitaarista maahanmuuttoa lisätään määrätietoisesti.

Nopeasti etenevä teknologinen kehitys mahdollistaa yhä laajenevan etätyön ja luontevan yhdessä olon myös etänä. Tämä voimistaa jo korona-aikana alkanutta kehitystä, jossa entistä useampi järjestää elämänsä monipaikkaisesti. Tätä kehitystä aletaan kutsua telakoitumiseksi, kun huomataan, että ihmiset edelleen sitoutuvat paikkoihin mutta uusilla tavoilla. Nyt työpaikan sijainnin perusteella määräytyvän asuinpaikan sijaan halutaan juurtua viihtyisän arkielämän mahdollistaviin paikkoihin ihmisten yksilöllisten mieltymysten mukaisesti - ikään kuin telakoina, joista käsin kytkeydytään muuhun maailmaan virtuaalisesti ja fyysisesti.

2030-2040

Suuret ilmastonmuutokseen sidoksissa olevat ympäristökriisit pakottavat reagoimaan ilmastonmuutokseen, mikä käynnistää radikaalin vihreän siirtymän. Investoinnit suuntautuvat lyhyessä ajassa hyvin voimakkaasti ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyviin toimiin. Talouskehityksen painopiste on teollisessa kasvussa ympäristöteknologian, energiaratkaisujen, biotalouden ja kiertotalouden vaatiessa suuria investointeja. Maaseudulla toteutetaan merkittäviä hajautetun energian tuotannon hankkeita aurinko- ja tuulivoiman sekä maalämmön rakentamiseksi.

Radikaali vihreä siirtymä johtaa merkittävään pudotukseen kulutuksessa ja energiankäytössä siirtymäkauden ajan. Kulutuksen vähentämiseksi verotuksen painopistettä siirretään voimakkaasti

työnteosta kuluttamiseen. Suuret investoinnit ja verotuksen muutokset luovat runsaasti uusia työpaikkoja ja Suomessa vallitsee lähes täystyöllisyys. Toisaalta palvelujärjestelmää joudutaan karsimaan ja kohdentamaan uudestaan vihreän siirtymän investointien rahoittamiseksi sekä maahanmuuttajien tehokkaan integroinnin varmistamiseksi. Nämä kehityskulut johtavat jo aiemmin alkaneen telakoituneen elämäntavan ilmiön voimistumiseen ihmisten tukeutuessa paikallisyhteisöön.

2040-2050

Elämäntapa muuttuu lyhyessä ajassa paikalliseksi ja väestö jakautuu ympäri Suomea ihmisten etsiytyessä heille mielekkäisiin telakoitumispaikkoihin. Eriyisen identiteetin omaavat alueet houkuttelevat yksilöitä telakoitumaan ja useat seutukaupungit ja pittoreskit paikkakunnat sekä kylät saavat muuttovoittoa. Vihreän siirtymän investointeja jatketaan, mikä luo taloudellista aktiivisuutta ympäri maata.

Väestö eriytyy kulttuurisesti ja elämäntavallisesti monipaikkaisuutta ankkuroivan telakoitumiskehityksen mahdollistaessa yksilölliset asumisvalinnat. Samalla paikallisen päätöksenteon rooli korostuu ihmisten elämien kiertyessä paikallisyhteisön ympärille. Muun maahanmuuton lisäksi Suomeen saapuu ilmastopakolaisia erityisesti ilmastomuutokselle kaikkein herkimmiltä alueilta. Jo aiemmin korkeaan maahanmuuton määrään sopeutuneet palvelujärjestelmät pystyvät kuitenkin vastaanottamaan tulijat, jotka integroituvat hyvin etsiytyessään itselleen sopiviin yhteisöihin ympäri maata.